

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
UN TRIMESTRE
Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.
Redacció i Administració
General Barceló, 1.—2.º
PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes a n'es qui s'ho guany

PUNTOS DE SUSCRIPCIÓN

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol, Ferrer, 5.—Ca-l'amo Andreu Alcover, Plaça del Palau, 2.
A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'enquadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alamar y Fontdevila Brossa.

Parla En Revenjoli. Escoltau i oireu

Sola

N'haurem de donar una micoya an es paperots *El Ideal* s'in-*Justicia*, s'Obrer Balear, s'Animalot pudent i altres mopies anti-clericals, perquè son anats massa a la biorxa i a la bordellesca, aquella setmana passada, fentne cent per un passol. S'hi son portats tots com-e «misatges d'En Burrufet» ben naturals i reconsagrats. ¡Quin marinatje, Senyor! ¡Es ben malet de dir quin es es més esgarrat de tots! ¡Es que tots e-hu son massa!

I

¡E-hu veys com no han romput cap plat may?

P'es lerrouxistes o radicals parlam. Qui les sent, des que se'n dugueren aquella llissó a St. Feliu del Llobregat, tan ben donada des carlistes, son una gent de bé, gent de pau, que no's posen ab negú, inímics mortals de tota violència. Idò s'altra setmana que hi va haver sa vaga d'obrers revolucionaris a Saragossa, i que dia 13 a la mal hora de la nit es vagistes enveïren sa forsa pública, i hi va haver d'haver càrregues i descàrregues per llarc—desde sa societat des lerrouxistes o radicals sortiren una vintena de tirs d'arma de foc contra sa forsa-pública. Així son gent de pau i inímics de violències es lerrouxistes. Només fan ses que poren! Daulos es dit, veureu si mosseguen.

II

¿No es ver que no volen guerra?

Es socialistes i republicans se presenten com es grans inímics de sa guerra. Qui les sent, no'n volen de guerra per res del mon, i per axò no volen acció militar d'Espanya an el Marroc. Pero es grans farsants dijous de s'altra setmana a la mala hora de la nit en mogueren una de guerra a sa forsa pública a Saragossa. E-hi feyen vaga ets obrers, revolucionaris, socialistes, republicans; i com veren sa seu bona aquella nit, enveïren sa forsa pública, i hi va haver una bona partida de ferits. De manera que's meteys que criden tant que no volen guerra i que no volen acció militar espanyola an el Marroc, ells en moven a Saragossa. ¡Quins farsants, Senyor! ¡quines capes espaldades! ¡No es ver que merexen tots passar a ses mines des sofre?

III

¡I sa companya a favor d'En Ferrer?

Ja recordareu que, com es republicans mogueren dins ses Corts, devers sa setmana de Passió, es debat-Ferrer, aont se'n varen dur s'aumut p'es cap, resultant tal debat es gran fracàs del sigle,—es lerrouxistes, es més fanfarrons des republicans, per sortir des pas i no fer un paper tan ridicul, com-e bons nans d'hostal, amenaçaren que durien sa qüestió an es po-

ble, a s'aplec, a sa plassa pública, i que qu'aquí anc que'l dimoni en passás, sa qüestió-Ferrer tornaria dins es Parlament i qu'allà hu engrunaria tot, verbo faria buydar sa Monarquia.

Idò bé, son passats tres mesos de llavó ensà, i encara no's ha llegut an es lerrouxistes fer tota aquella tresquelama sobre 'n Ferrer; i fins an es «Manifest» que's seus Diputats, ab En Lerroux devant, han donat an'es país, ni una paraula les va lleure posarhi en defensa d'aquell capitá de lladres, incendiariis i assassins. De manera que sa qüestió-Ferrer es una qüestió morta i enterrada; tant qu'es lerrouxistes metexos ja no'n volen sobre res, faltant axò sí a sa paraula solemne qu'empenyaren devant tota Espanya.

IV

No son entradors

No hu son es lerrouxistes. S'in-«Justicia» s'altre dia mos contava que's «Círcol Jaumista» de la Barceloneta era una provocació an es lerrouxistes perque an aquell grandiós arraval de Barcelona no hi ha carlistes, segons diu es paperot, lo qual es fals, perque ivaja si n'hi ha de carlistes! ¡Sap s'in-«Justicia» si les havia de donar dinar! ¡quina petjellada que se'n duria! De manera que's lerrouxistes son tan partidaris de sa llibertat, son uns estalons tan forts de sa llibertat, que just s'existència d'una societat de gent que no pensa com ells, ja hu judiquen una provocació inaguantable per ells. ¿S'es vista may gent més tolerant?—Pero ara girem fuya. Sa metixa in-«Justicia» mo contava també lo des pianer «lerrouxistes des Barcelona, axò es, aquells caps-esfollats que passetjen un piano de maneta i ab rodes, tocant per carrers i plases unes tonades de lo més carabassenc, molestant el públic i sobre tot es veynats d'allà ont s'aturen a tocar. Comensaren, fa setmanes, a plantarse devant ses societats carlistes, i allà ivenga a tocar «sa Marellesa!» I eren capaçes de tocar-lei mitja hora o més. Allò indignava 's carlistes, que devallaven an es carrer, i repartien nesples i galletes an aquells lerrouxistes, i n'hi comparexien d'altres, i ja la tenien armada.—Idò bé, s'in-«Justicia» ab tots ets altres paperots de la seu, tenia pit per sostener qu'aquells pianers tenien un dret absolut d'anar a fer fer sa fel an es carlistes tocantlos sa Marellesa. Allò no era cap provocació. Que hi haja una societat carlista a la Barceloneta es una provocació an es lerrouxistes; ara qu'aquells se'n vajen a tocar la Marellesa devant ses societats carlistes no es cap provocació.—¡Ara figurauvos si es carlistes se'n anassen a tocar, devant ses societats lerrouxistes, s'himne o sa marxa de D. Carles VII! Axò seria sa gran provocació del sigle; axò es lerrouxistes e-hu tendrien per intolerable; i allà les veurieu defensar-se a tirs, a pedrades, a mossos.—I ¿que les hem de fer an es grans marxandos de lerrouxistes? Son

axí: ells volen porerho fer tot! pero! ay d'aquell que s'atrevesca a signarlos!—Si no les mostràvem ses dents, arribarien que ni a missa mos dexarien anar, ni mos dexarien viure. Just sa nostra existència ja la considerarien una provocació! Quins poques-vergonyes!

V

Sa República de Portugal, dexeble d'En Ferrer.

Ja sabeu qu'En Ferrer era un homo tan humanitari que volia matar tots es capitalistes, tots es militars, tots es capellans, frares i monjes, i deya que ses armes qu'havien de fer hnavegar contra ses Autoridats i l'Església, eren ses bombes i es verí. Idò ara sembla que's republicans portuguesos han apresa sa llissó d'En Ferrer, i l'apliquen an es monàrquics que poren aglapir, per poca nosa que los fassen. Mos ho conta 's diari de Bruseles (Bèlgica) *Le Siècle XX* ab aqueys mots qu'arrissen es cabeyis i fan pell de gallina: «A Portugal e-hi ha una vertadera epidèmia de morts repentina, i s'es mestre notar que tal epidèmia no pega a la babal·lana: no agafa a cap republicà; just agafa an es monàrquics. Des qui estaven detinguts a Coimbra, com-e conspiradors contra sa república, se son morts repentinament dos militars dins sa presó; dos paisans, el Sr. Fortunato de Almeida professor de l'Universitat, i el Sr. Machado Braga, tornaren boigs; un altre militar mori també repentinament tot d'una d'arribar a ca-seua, hores després d'haverlo amoillat; un altre professor de l'Universitat se posà malalt ab indicis d'enverinament. Temien cada instant que no's morissen tots es detinguts d'aquella presó; es comandant militar e-hi intervengué axicantlos s'incomunicació i mudantlos de sa Penitenciaria an es corter. I ¿sabeu que va fer es Govern Provisional d'aquella República? Idò va destituir a l'acte aquell Comandant militar pe'sa compassió qu'havia tenguda d'aquelles pobres víctimes.—Es maig qu'ha fet s'epidèmia es estat molt més ferest a Viana de Castello: un tinent d'artilleria, conegut com acostat an el rey D. Manuel, se morí de mort repentina; dos o tres dies més tard es comandant Castello Branco va batre's peus entre horribles revinglades. Havia comés, es dia abans, es crim horrorós de rebre sa visita d'un amic seu monàrquic, que l'agafaren tot d'una i el deterren de Portugal fentli avinent que sa seu visita era estada un gros perjudic p'es comandant Castello Branco, fetlo sospitos. Dos «carbonaris» «agents de policia portuguesa», se feyen grossos d'haver enverinats dos oficials d'artilleria. Les varen agafar a Tuy; pero, com foren a Portugal, les amoillaren, i es segur qu'encara les donaren un premi.—Dins es mars, es coronell Celesti de Silva, acusat de qu'havia d'esser es caporal des moviment monàrquic, se morí igualment de mort repentina.—A propòsit d'axò un diari de la Corunya, *El Eco*

de Galicia, diu que als morts i atacs de bogeria proven que hi ha qui apella a medis criminals per llevar des mig es monàrquics. Ses famílies des morts axí, demanaren que los fessen s'autopsia; pero 's Govern republicà va dir que no per motius d'orde public». ¿S'es vista.... frescura consemblant? I no sols feu axò aquell Govern: va suspendre un periòdic republicà de Lisboa, *O Dia*, i sabeu per que? Perque demanà que fessen aquelles autopsies.—A Oporto morí repentinament es Coronell inspector de sa 3.ª divisió militar, Dr. Jusep Guillermo Bustamante Dias. Era un militar honrat, un metge distingut i sobre tot un bon catòlic pràctic. Li bastava axò per esser blanc de ses ires republicanes.—Es Comandant de sa Guarnició de Castello Branco, monàrquic, es mort, no fa gayre, també repentinament. A Lisboa n'han enterrats de nit una bona partida de monàrquics, morts repentinament...

Axò succeix a Portugal ab sa república, axò fan es republicans portuguesos lo que faria una trequelada de lladres, assassins i enverinadors. Si axò succeix dins una Monarquia, si un Govern monàrquic apellava an aqueys medis tan criminals tan horribles, ¿que dirien es senyors republicans? Axò es sa gloria republica de Portugal, que's nostros republicans celebren i feliciten. Es que es d'aquí son per l'estil des d'allà: un xinxer de.... bons al-lots a sa manrevés. Si's monàrquics les fessen la mitat de lo qu'ells fan an es monàrquics, les dirien: assassins, bandejats, tigres panteres. Pero com son es republicans que hu fan, ja alerta a dirls es nom que los pertoca!

VI

Enfilay de mentides i d'infamies

Si, es paperot *El Ideal* n'entaferra fot un enfilay de mentides i d'infamies, dedicades an En Revenjoli, contra's Congrés Eucarístic de Madrid, contra's Bisbes i capellans i gent piadosa que hi assistiren, suposant es gran aliardo que no eren més qu'uns escandalosos i desvergonyits, que se'n anaren a Madrid a ferne de ses seues, a lloure com-e bistietes, escandalisant per tot allà ont passaven. ¡O republicans narros de l'orde sembla mentida que sieu tan potencs i tan desenfreits. An es vostro dir, es Congrés Eucarístic no eren més que trequelades de gent esquinsada, de gent perduda, de gent escandalosa, que tots mereixien penjar.

¡Com se conex qu'es En Banyeta verda que vos fa parlar. Com an es Congrés Eucarístic ell i voltros i voltros i ell vos neduguereu sa gran planissada del sigle, perque's posà de manifest quels inmensa majoria d'espanyols son catòlics i devots del Santíssim Sagratament, —ara preniu sa revolta calumniant de sa manera més infame es congressistes, sobre tot, es capellans, perposantlos ses barbaridats més oyoses.

Mentiu tan alts com sou dient lo que deys des capellans i demés bona gent qu'anaren an es Congrés Eucarístic.

VII

Contra «sa adoració nocturna!»

També la pega es paperot republicà de Ciutat contra aquixa obra de Deu, «Sa Adoració nocturna» del Santíssim Sagrament, que a Madrid fins i tot va cometre no sabem quantes d'estafes en matèria de allotjar gent. Com se suposa, no son més qu'enfilays de mentides i calúmnes i embuys que sa passió sectaria posa en circulació per venjarse de sa gran matalofada que se'n dugué des Congrés Eucarístic. Bé se conex que s'Adoració Nocturna es un'obra de Deu! S'odi que li duen ets anticlericals e-hu demostrena massa clar.

VIII

Ximplexes, blasfemias i barbaridats de N'Alzinetxo.

¿Sabeu aquell tal Alzina an-e qui dia 10 de juny donàrem tan bon encals pe'ses grans blasfemias i barbaridats qu'havia entaferrades contra Deu demunt s'*Obre-retro Balear*? Idò tot un més ha hagut de mester per engarbullar una cosa que vol esser contestació, pero que en realitat no passa d'un enfilay de ximplexes, blasfemias i barbaridats, i posa bé de manifest lo primets de roba que van es nostros socialistes en matèria de ciència i d'erudiçió: resulten presunits de tot, pero més torpes qu'una sabata. Lo qu'es aquex Alzina se veu que hu es un cap-clos, pero ben clos.—Va dir que Lavoisier havia negada s'existència de Deu i que també l'havien negada Ptolomeu, Copèrnic, Galileo, Kleper, Darwin. Noltros li diguérem qu'era fals; i, si no, que citáts ses paraules d'aqueys sabis aont negassen que hi ha Deu. ¿Les ha citades N'Alzinetxo? Tant com se coa des mox. Tot lo més, cita' unes paraules que posa en boca d'En Darwin, es gran mentider i farsant d'En Ferri, un esriguedoretxo caporal des socialistes, tan bandera com es que hu sia més. Axò no val, Alzinetxo de l'orde. No mos ne fiam de cap paraula d'En Ferri, perque a un mentider, fins quant diu ver, no'i creuen. Vos lo que heu de fer, ha d'esser dir: En Darwin dins tal obra sua, capitol tal, página qual, diu axò i axò; i llavò veurem si es ver o no es ver que hu diga. De manera que N'Alzinetxo afirma que Ptolomeu, Lavoisier, Copèrnic, Galileo i Kleper negaren que hi ha Deu, i no ha tenguts reguinyols per citar ni mitx mot de cap d'ells per provar lo que va dir. Pero ¿que sap aquex Alzinetxo de Lavoisier, Ptolomeu, Copèrnic, Galileo, Kleper?

¡I té sa frescura de demanarmos ¿que li deym de sa nit de Sr. Bartomeu a France? i «de lo antes de la fe en Espanya? i «de lo que va fer la Iglesia ab sos sabis Galileo i Giordano Bruno?—En Revenjoli ja hu dit mexanta vegades lo que hi ha respecte de tots aqueys punts històrics, rebatent altres anticlericals, tan ignorants i curts de fey com aquex Alzinetxo. En Revenjoli ha demostrat cent vegades que cap càrec se pot fer a l'Església respecte de tots aqueys fets. Si N'Alzinetxo mos ne vol fer parlar de bell nou, que s'espliqui ell primer, i veurà qui n'oblada se'n du.—I té cara aquex Alzinetxo per tornar anomenar es sistema den Ptolomeu, allà ont posá de manifest sa seuva ignorància feresta, atribuint a tal sistema s'affirmació de ques sa terra que volta 's sol. ¿Qui no sap que justament Ptolo-

meu ensenyava tot lo contrari? qu'era's sol que voltava sa terra? I mos conta N'Alzinetxo que «es sistema de Ptolomeo» (ni es nom i tot llysap) «ha sufrides» «certificacions» «a conseqüència d'ets avenços de sa ciència». ¡No vos canten males «certificacions», gran tros de beneyt! I ¿qui les ha esteses an aquexes «certificacions»? En Pere Pexet-ferro-de-baldufa? ¡Ja hu val ab aqueys socialistexos que s'alsen a mestres, i ni confegir'sabent!

Llavò fa una partida de revolteries per desferse de ses sabatades que li pegàrem sobre ses teories endiotenques i arrienes des grans earronyes de Engels i Marx; pero no arriba a sortirli res, i hu dexa tan en ridicul com noltros le hi posarem.

Després es gran ignorant de N'Alzinetxo l'emprén contra la Sagrada Escriptura, i du'sa seuva toxarrudesa fins a s'estrem de voler provar que no es ver que Deu donás a Moyséss es Taules de sa Lley, i que fins i tot no es ver que Moysés haja existit may; i llavò que tampoc no es ver que hi hagués cap profeta des qui posa l'Escriptura Sagrada, ni que Deu haja feta cap revelació may; i diu que ses profecies de l'Escriptura Sagrada les vanen escriure com ja havien succeits es fets que profetisaven. I ¿dona cap raó N'Alzinetxo per sostener aquex enfilay de blasfemias i de barbaridats? Cap, absolutament cap. Ha lletgides aquexes blasfemias i barbaridats a qualsevol llibre del dimoni que's caporals de s'impiedat fan córrer entre s'infinitat de babaluets i biduins que los seguexen, i enfloca tals blasfemias i barbaridats es més fresc del mon. ¿No es ver que fa op i qualche cosa més es veure un ignorant com aquex Alzina que surt a's mitx i nega que Deu revelàs res a Moysés ni a cap des profetes ni escriptors sagrats; i nega que haja existit Moysés, i sostén que totes ses profecies de la Sagrada Escriptura son una farsa, que s'escrigueren després de succeits es fets profetisats?... ¡Quina responsabilitat (¿No es ver?) contreu devant Deu aqueys grans noninguns, aqueys grans canalles d'autors falsaris, vertaderes boques d'infern, qu'embauquen aqueys malenats, aqueys ignorants socialistes com N'Alzina, que vomiten llavò demunt es seus paperots aqueys raigs de blasfemias i de barbaridats! ¿No es ver qu'ha d'esser ferestíssima, horribilíssima sa responsabilitat d'aquells autors infernals?

IX

Com-e cans i gats

Axi están, gràcies a Deu, es republicans d'Espanya: per tot allà ont e-hi ha republicans, e-hi ha completes de *nyic-i-nyec*, i fins trompades qualche pic. I axò no es d'ara; ja es un mal vey des republicans. Ara son célebres i salades ses barayes i esclips-escllops entre es lerrouixistes i es *conjuncionistes* (sa lliga de socialistes i republicans de N'Azeárate, Soriano i esquerrans de Catalunya), i llavò hi ha sa tropa d'En Sol i Ortega i es repussay de s'antiga *Unió Republicana*, que, com comensà l'any 1903, s'havia de menjar frits es monàrquics i sa Monarquia, pero no hu arribà a fer perque tengué prou feyna ab so menjarse a si metxa. I axo es sa sort d'Espanya encara: que's republicans son *antropofags* (se menjen a si metexos).

Per no anar més lluny, mirau lo que passa a Mallorca. S'in-*Justicia* dissapte

passat l'emprén contra 's republicans de Ciutat, acusantlos de cacies inaguantables, que volen manetjar es republicans des pobles com-e xotets de cordeta, a lo rey-absolut, ab so despotisme més descarat. Idò bé, Mestre Antoni Amer, *Garanya*, demunt aquella fuya que publicà, setmanes enrera, aont posava en J. Moya com un pedàs brut, l'acusava també de *cacie*, de d'espota, d'absolut, que si no's sometien ets altres republicans a fer just lo qu'ell volia, el dimoni en passava. ¿An-e que's deu aquexa esquexada des republicans de Manacor, qu'una partida han feta cassoleta i *Comité* apart, decantantse d'En J. Moya? Massa clar se veu: se causa es es despotisme, es caciquisme d'En J. Moya, qu'En J. Moya fa ab sos biduins que'l seguexen, just lo metex qu'En Lerroux ab sos lerrouixistes de tota Espanya, que los mana com un «Bajá de tres coes», com es més absolut i es més despota de tots es tirans. ¡Bo está En Lerroux per escoltarse raons ni parers de cap des seus sogueus, de tota sa seuva tropa! Dins es seu partit no hi ha més voluntat ni més parer que's seu. ¡Bo está ell per consultar may sa voluntat des poible o populatje qu'el seguex!

X

S'in-«Justicia» cap envant.

Sí, s'hi fa cap dret an es cementeri... civil, com se suposa; cap an es *corralet* aquell de derrera's cementeri de ses persones.—Idò es metex paperot lerrouixista conta que hi ha «homos que's diuen republicans», que «proven» «dins Manacor» de «llevársi forces», s'entén, a s'in-*Justicia*, i diu qu'axò es «brutal». Naturalment, ¡com es contra En J. Moya! I confessà que «li donen una batalla» es metexos republicans; pero se'n consola tractanlos de «majaderos», una cosa per l'estil de «tarambanes», i de «mentecatos», axò es, «fuyts de cap», «sense seny», i axò que, segons s'in-*Justicia* metexa, no es que's tracti de quatre pipiolis, sino de republicans «qu'han representat» «es Partit Republicà» «en càrrecs oficials». I aqueys, segons veig, «volen que desaparesca s'in-*Justicia*». E-hu diu es paperot metex. Se veu qu'aqueys republicans encara tenen una mica de bon gust. Prou que convendria que «desaparegués» es paperot. Ja's cuidarán es republicans metexos de llevarlo des vent.

XI

Es lerrouixistes potetjadors de sa dignitat personal des seus.

Aqueys lerrouixistes son el reverent dimoni. A ells no les toqueu sa llibertat de conciència. Se'n diuen ets estalons més forts; no n'hi ha, an es seu dir, de defensors de tal llibertat, més acorats qu'ells dins tota Espanya. Idò bé, mirau lo que diu s'in-*Justicia* que farán es lerrouixistes es dia que tenguen un Retgidor. Escoltaulo an es paperot d'En J. Moya, perque es de lo més salat que may haviem lletgit demunt cap periòdic polític: «...Abans d'elegirlos (an es Retgidors), les farem firmar sa renúncia ab sa fetxa en blanc (¡ay idò!), i aquexa renúncia quedará en poder des Comité per que, si vé's cas de que no cumplesen es seu dever, es Comité presenti aquella renúncia a s'Ajuntament, i romanguin, per lo tant, destituïts des seu càrec» de Ret-

gidors. Aquí un no sap qu'admirar més si sa franquesa desenfreida des qui diu axò o sa seuva ignorància supina de lo més elemental des dret administratiu. Perque ¿qui es es Comité de cap partit per presentar sa renúncia d'un Retgidor a s'Ajuntament, si es metex Retgidor no la presenta? ¿Com s'Ajuntament no havia d'enviar a fregir ous de lloca qualsevol Comité que presentás tal cocòrum? Es evident que negú pot presentar sa renúncia d'un càrec, més que's metex que l'exerceix. De manera que's lerrouixistes, si arribaven a fer tal barbaritat de fer firmar renúncies ab sa fetxa en blanc an es seus Retgidors, farien sa prova des rue; e-hi quedarien ben empastissats i ben en ridicul; aquella renúncia seria un paper ben roat. Se'n porien torcar.... ¿sabeu? I per afegító, es partit i Comité qu'arribás a tal abús i potetjament de sa dignitat personal d'ets elegits, quedaria acreditad d'indigne, de descarat, de immoral, de qualsevol cosa dolenta. ¿Tal volta hi hauria cap persona, per poc que s'estimás, que volgués que's lerrouixistes l'elegissen Retgidor o per cap altre càrec de responsabilitat? ¿Així respecta sa dignitat personal des seus es lerrouixisme? No, no n'hi ha cap de persona decent que's puga sometre a tal indignitat, a tal escapsament des seu pam de cara. ¡Fer firmar an es Retgidors, abans de que's elegesquin tals, sa renúncia des seu Retgidoratje ab sa fetxa en blanc! ¡Ara hu veurem si'n trobarán cap que's someta a tal afronta.—Repetim que may havíem vista una confessió tan clara i categòrica de lo qu'es sa política lerrouixista: un potetjament seuvatje, desenfreit, de sa dignitat personal de tots es seus afiliats biduins.

XII

Axecs de s'«Animalot pudent»

Prop de dues planes du, dissapte passat, contra En Revenjoli. Dia 29 d'abril va prometre d'no ocupar-se'n pus. Passà unes quantes setmanes que només e-hi gronyolava En Pinyol-pinyolíssim; pero ara ja ha tornat amollarhi aquells qui grunyen, ¿sabeu? I bo es de veure si'n diuen de barbaridats contra En Revenjoli i altres coses més altes i sagrades.—Torna a sugar ets ays sobre sa peregrinació de Lluch de passat el *Corpus*, perque l'Illi. Sr. Bisbe de Mallorca i lo Rdm. P. General de l'Orde Franciscana hi anaren ab automòvil, i altres en tren a primera, mentres es demés anaven a segona i a tercera, i altres en carro o a peu. S'«Animalot» volgué suposar qu'ab axò el Bisbe i el P. General des Franciscans no s'eren portats com-e bons dexibles de Cristo. Li demanarem noltros que digués an-e quin precepte de Cristo, contengut dins l'Evangeli, havien faltat; i S'«Animalot» no n'ha pogut citar cap, senzillament perque s'anar ab automòvil no es estat may res dolent. I surt des pas s'«Animalot» dient que, si hi torna haver cap peregrinació, o tots e-hi han d'anar ab automòvil o tots en tren o tots a peu.—I no veu s'«Animalot» que pert es temps miserabilement ab tals toxarrudeses! Es pelegrins, diga lo que diga s'«Animalot pudent», seguirán anant a Lluch axí com les donarà la gana: a peu, a esquena de bista, en carro, en tren, ab automòvil. ¡Si ses pelegrinacions no son cap obligació! ¡son just de devoció! S'única que hi poria posar lleys es l'Església; i l'Església jo S'«Animalot pudent» no s'hi es aficada may en si's pelegrins van a peu o colcant, en tren o ab automòvil o ab aeroplà. I si l'Església no s'hi afica ¿qui es s'«Animalot pudent» per aficars'hi?

Llavò l'emprén contra sa santa devoció de sa Visita domiciliaria de la Sa-

Sagrada Família, una devoció tan bella i fondament cristiana; i presenta una dona que's dia que té la *Sagrada Família* a ca-seua, no's cuya de res de la casa, ni fa dinar ni sopar a s'homo, i encara l'insulta de mala manera an el pobre. No sabem que cap altra paperot de Mallorca li hagüés tirada cap cossa an aquexa santíssima devoció de sa *Visita domiciliària de la Sagrada Família*. S'«Animalot pudent» ha hagut d'esser es primer; ab axò demostra massa qui esell; un *animalot* contrari «rabiós», no sols des clero, sino de sa metixa devoció, de sa metixa Religió.

I s'hi demostra tan contrari a sa Religió, com no creym que may s'hi fos demostret tan a la descarada. Figuravos qu'obri sa seu boca blasfema i tira un raig de gargays contra la santa Missa, contra sa Confessió, contra s'existència del Purgatori i de l'Infern, i llavòfa mentider l'Esperit Sant dient qu'es fals lo que diu la *Sagrada Escriptura*, que, sonant per orde de Deu es Levites ses seues trompes devant ses murades de Jericó, aquelles murades vengueren per avall, i llavò que també es fals que Josué fés aturar es sol una partida d'hores per porer acabar de vèncer es contraris ab qui batallava.

De manera que s'«Animalot pudent» en punt a blasphemar i escupir a sa cara de Deu, ab un bot s'es posat an es llivel de s'«Obrer Balear». Ara aquells... beneyts que creyen que s'«Animalot pudent» just atava ets abusos, fossen des qui fossen, i que, si tocava res d'Esglesia, era just lo mal adesat que hi hagüés, no l'Esglesia en si metixa,—aquexes personnes que creyen axò de s'«Animalot pudent» i que s'entretenen lletgintlo, ara hu porán tocar ab ses mans lo qu'es realment aquex «Animalots»: un que tira cosses a la Santa Missa, a sa Confessió, a s'existència del Purgatori i de l'Infern, i que fa mentider l'Esperit Sant i la *Sagrada Escriptura*, dient qu'es fals lo que conta la *Sagrada Escriptura* sobre ses murades de Jericó i lo de que Josué fes aturar es sol una partida d'hores.—I pensar qu'aquex «Animalots» no ha parat may de donar llissons de Cristianisme i de Catolicisme i de doctrina de Cristo an el Bisbe, an es Vicari General, a tot es clero de Mallorca! ¡Donar tals llissons un qui se'n riu de la *Sagrada Família*, de sa Missa, de sa Confessió, del Purgatori i de l'Infern, fa mentidera la *Sagrada Escriptura* i es metex Esperit Sant, es metex Deu!

I té s'«Animalot pudent» sa poca alatxa de fermos un enfilay de preguntes, sens dupte, figurantse que mos han de tirar d'esquena. Mos demana: «¿Qui va inventar sa missa i qui va dir sa primera?—¿I axo no sabeu tros, de beneyt? L'inventá el Bon Jesús, i va dir sa primera an es metex temps, sa nit abans de morir, an el Cenacle.—Demana llavo «qui inventá sa Confessió?—El Bon Jesús, Deu metex, com va dir an ets Apostols: «Aquellos an-e qui perdonareu es pecats, los serán perdonats; i aquellos an-e qui no los perdonareu, no los serán perdonats».—Demana llavo «desde quant funciona l'infern i el purgatori?—L'Infern «funciona» desde que's àngels dolents se rebel·laren contra Deu, i Deu los tirá dins infern, criat just llavo per castigarlos. El Purgatori «funciona» desde's primer moment que's morí un feel sense haver espiaus degudament an aquex mon tots es seus pecats.—Llavo demana «aont anaven a parar ses ànimés d'aquells que moriren antes d'heverhi capellans i que no se confessaven?—Anaven allà ont van ara es qui moren fora de sa Religió cristiana: si moren just ab so pecat original, se'n van en els Llims, si a s'horta de la mort Deu no'ls il·lumina s'enteniment fentlos veure sa veritat de s'Evangeli; i, si's moren ab pecats personals mortals, se'n van a l'Infern, com dos i dos fan quatre. ¿Estam «Animalot pudent»?

I posat a tirar gargays contra's dogmes de sa Religió Católica, en tira un demunt la *Sagrada Escriptura*, anant a preguntarmos «d'ont varen sortir es fiys

que tengueren Caim i Sets», si «no hi havia» an el mon «més dona que» Eva, «sa mare d'aqueys dos joves». Pero ¿d'ont e-hu ha tret s'«Animalot» que no hi havia altra dona més qu'Eva. ¿I ses moltíssimes fiyes i netes i re-bey-netes d'Eva? ¿No hu diu ben clar la *Sagrada Escriptura* qu'Adam i Eva tengueren fiyes i més fiyes?—S'es vist res més grotesc, res més potenc que sortirmos ara s'«Animalot pudent» tirant cosses i escopinades a la *Sagrada Escriptura*?

Suplicam an es nostros amics que, si tenen cap coneget qu'encara admeta a ca-seua s'«Animalot pudent», li mostrin aqueys raigs de blasfemias i d'infamies de s'«Animalot» contra sa Religió i es Dogmes catòlies i l'Esperit Sant, i veja si en conciencia pot seguir admetent a ca-seua un blasfem i un infame com s'«Animalot qui put».

Posa llavo es metex «Animalot» que sa Diputació de Barcelona ha presentada an es Jutjat una denuncia contra un capellà per haverme fet a una com un covo i haver duitya sa víctima a sa «casa de Maternitat» de Barcelona.—Ja verem tot d'una qu'axo seria una calumnia descarada; pero hu volguerem tocar ab ses mans. Escrivim a sa Diputació de Barcelona diumenge passat, i dimegues demati el Sr. Secretari d'aquella Exma. Diputació mos contesta qu'es fals que aquella Diputació haja presentada tal denúncia i que es fals que cap capellà haja duitya cap persona an aquella casa de Maternitat.—I ara s'«Animalot pudent» que veja si li convé seguir fent es paper canallenc de calumniador sacrificè d'ets «Ungits del Senyor». I que vejen ses poques personnes decentes qu'encara lletgasquen s'«Animalot» si devant Deu i sa seuza conciencia poren seguir admetent a ca-seua un paperot tan brut, tan impio, tan desenfreit.

Finalment, En Pinyol-pinyolíssim segueix donant an En Revenjoli i a LA AURORA noms pornogràfics, que's gran no-ningú se guardará prou d'aplicar a sa persona que's firma Revenjoli, anomenantla p'és seu nom i llinatje. ¿Que mereix una canallada consemblant, més que's despici més absolut?

XIII

• Un socialista destraletjant.

Sabeu aquell malenat socialistetxo de Marratxí que li varem haver de plantar aquell tapa-morros pe'sa partida de mènes que va escriure contra's capellans d'apuella vila? Idò dissapte passat surt demunt s'«Obrer Barletà», fent sa fel i treguent foc p'és caxals, dient més mentides que paraules. Diu que an ets al-lots de Marratxí, en comensar a combregar les fan Lluissos, «posantlos una medalla de plom, fentlos pagar com si fos de plata».—Es completament fals axò de sa medalla.—Suposa també qu'ab so fer un penó p'és Lluissos, es capellans les enganaren fentlos creure que havia costat lo que no era ver.—Axò també es completament fals.—Diu igualment que a Portol, per una manifestació que ni va haver, feren pagar una pesseta a cada fiya de la Puríssima, ooliganteshi.—Es completament fa's que hi haja hagut res d'axò. I, si no, que anomeni cap fiya de la Puríssima que diga que a ella l'obligrissen a donar cap pesseta per cap manifestació religiosa.—Diu també que's jovent traballador o vol anar a s'escola de franc que les oferex el Rt. Sr. Econom, i s'estimen més anar a s'escola pùblica.—Es una altre falsedad. S'escola de franc qu'ofereix lo Rt. Sr. Econom, es p'és Lluissos, no p'és qui no son de tal Col·legació; i tot Marratxí sap que's Lluissos n'estan ben contents de tal escola, i que hi van tots es qui tenen gens de lleguda.—Per lo metex aquex socialista es un mentider i emata i un desagradit. Lo Rt. Sr. Econom li arreglà allo de ses quintes, fent una partida de diligències, de ses quals no li fe pagàres; i perque per una certificació de mort li cobra lo que's fa pagar per tot, una pesseta, i un'altra pesseta p'és fuy de «paper sellat», el tracta de «farsant» i li tira s'escandalosa! ¡Anau a fer favors a certa gent.

XIV

• 10 sa tolerància lerrouxista!

Diumenge passat a Barcelona es «concionistes» (republicans no lerrouxistes i socialistes) feren un aplec contra s'acció militar d'Espanya an el Marroc. E hi havien de parlar, ademés d'En Pere Corominas i d'En Vallès i Ribot, N'Azcarate, En Pau Iglesias i En Soria. I ¿que feren es lerrouxistes? Se presentaren un bon estol allà ont havia d'essser s'aplec; i, com aparegueren ets oradors demunt ses taules i En Pere Corominas va declarar ubert s'aplec, rompen es lerrouxistes en siusos, giscos, remellos, brams; i al punt e-hi va haver garrotades i cadirades, mormes, sabeyols, nesples, galletes, sardonayes, i ventim i bescuit a dreta i esquerra; i allà, jocrits de «Visca Lerroux i es Radi-

cals! i uns que feyen es gall, i altres es xoric, i altres es ca ben natural, i altres s'ase ben net, i altres es porc, però ben pore. Dirigien tan culta funció es caporals lerrouxistes Guerra del Rio i es germans Ullid.—No hi va haver més remey que treurelos defora a tots es lerrouxistes, per renouers, escandalosos, mal criats i desbaratadors de pobles. Axò es sa cultura, sa bona criansa i es respecte a ses opinions d'ets altres que's lerrouxistes demostren sempre. Perque lo bo es que mogueren tot aquell escàndol abans de qu'ets oradors badassen boca. Es que, segons ses seues teories, just es fet de provar de fer aquell aplec, ja era «canarlos a provocar». Així entenen ells sa llibertat; es qui's permet pensar diferent d'ells, just ab axò ja los provoca, i en tal cas ja's creuen ab detret a envestirlo, i fins i tot en enviarlo a l'autre mon, si tenen forsa abastament,

DE TOTES ERBES

Secció local

Acaben d'esser anomenats subdelegats de Farmàcia i Veterinaria respectivament. D. Antoni Bosch i D. Gabriel Riera i Pujades. Tot los sia enhorabona.

Contavem parlar de garrovers i au-barcoquers aquesta setmana; pero no mos ha llegut. Haurà d'esser un'altra setmana, si Deu ho vol.

Dimegues an es Convent de ses Germanes de la Caritat e hi va haver festa grossa, des Patró St. Vicens de Paul. E-hi predicà Mn. Pere Juan Vallsipr, dextantse caure un bon sermó, i a's capvespres hi hagüé's repartiment de Premis a ses alumnes de sa Costura.—Es vespre hi fé una bona plàctica lo Rt. Fr. Trinidad Garcia, dominic.

Sa Festa Escolar. Comensa avuy capvespres. A les 4 una comissió de nines repartirà bonos a pobres dins sa Clasta des Convent.—A les set i mitja repicarán, i a la Parroquia cantarán una Salve es nins i nines de ses Escoles i Costures, assistintihi ses Autoridats.—A les vuit i mitja cantarán himnes escolars a Sa Bassa. A les 9 durán sa Bandera a La Sala.—A les deu, música a Sa Bassa.

—DEMÀ, a les sis, diana.—A les vuit i mitja bendicció de sa font de sa plasa des Carril ab assistència des nins i nines de ses Escoles i ses Autoridats, i després anirán tots a missa a l'església de St. Vicens Ferrer.—A les dotze, un dinar an es pobres de s'Hospici.—A les quatre i mitja des capvespres, solemne distribució de Premis dins sa Clasta des Convent an es nins i nines que més se sien aplicats a s'estudi en tot l'any. E-hi haurà bobons per tots es nins i nines d'Escoles i Costures.—A les vuit i mitja, música a Sa Bassa.—A les nou i mitja, focs artificials a Sa Bassa també.—¡Deu fassa que tot va ja bé!

Dimegues d'aquesta setmana se morí sa mare de Mn. Bartomeu Fons, i setmanes enrera sa de Mn. Juan Pasqual. Bon repos i bon remey per aqueyx dues digníssimes madones, i que Deu don a ses seues famílies respectives molts d'anys de vida per pregat per elles i es conhort i conformansa que necessiten per suportar tal desgracia. ¡Al cel les vegem! ¡Amèn!

S'anellet¹

Axò eren dos germans, un Juan i s'altre Toni, un pobre i s'altre ric. En Toni no tenia cap infant, i manetjava es doblers a palades; En Juan en tenia set de bigarnius, però sempre dins ca-seua s'acabava primer es pa que no sa talent; eren més pobres i més magres que's ropit.

Un any en Toni no gosava convadir En Juan a matanses, de mal vestit qu'anava. El convida axí metex, i

s'hi presenta En Juan mal vestidot i tot desbut.

Com sa dona d'En Toni el me veu d'aquella manera ja n'hi va fer d'oy!

—I jaquexa feristea hem de tenir per aquí tot lo sant dia? diu ella an es seu homo. ¿Qu'han de dir ets altres convidats? ¡Massa hu veig que'n farán tres dies de noltros!

—Pero ¡veyam! deya En Juan, ¿que li hem de dir que se'n vaja? ¡Jo no le hi vuy dir per res del mon!

—Mira, diu a la fi sa seuza dona. Ara me'n he pensada una de bona!

—Quina? diu ell.

—Quina? diu ella. Li porem dir que jo tenc un germà dins infern, i qu'a-costumam enviarli present pe'ses matanses, i que mos faria un favor ben gros si ell, es teu germà, duya an es meu es bo de present.

En Toni, germà per no sentirla pus, arribà a dir:

—No res, tu metexa cride'l, veyam si 'l ginyes.

Aquella mala ànima crida En Juan, li diu sa cosa. i En Juan va esser de tan bon manament, que va dir:

—Ben content que'm fas. Ara metex puc partir. I qui sap si ab questa exida trobaré sa meua ventura, que fins ara sempre'n fug de devant.

Sa dona d'En Toni li dona's present dins una panera: un tros de llom, un tros de xuya de s'esquena i un tros de sa panxa, unes quantes costelles dolses i un pilot de pasta de sobrassada; i llavò un'altra panera de recapte per ell, per passar es camí.

I ¿que fa En Juan? Pren es bobiot; i ab aquelles dues paneres an es bras ja es partit de d'allà, tris-tras tris-tras, i jahala per envant!

Hora baxando de tot colombra lluny ben lluny un llumeneret blau ben blau.

—¡O quin llumeneret blau! diu ell tot d'una. ¡Ja hi arribarem si a Deu plau! Camina camiuarás, e-hi arriba que ja feya fosca negra.

Varen esser unes cassetes blanques ab un jayet assegut an es portal, fuma qui fuma ab una bona pipa, i johones xuclades!

—Alabat sia Deu! diu En Juan

—Alabemlo per a sempre! diu es jay.

—No'm donarieu posada per aquesta santa nit! diu en Juan.

—Prou, prou, diu es jay.

Passaren el Rosari plegats i soparen, conversa qui conversa, fins que's jay caygué a dir an En Juan:

—I ¿que cercau, germanet per aquí, si no es massa preguntar?

—Jo us ho diré, diu En Juan. M'en-vien a un germà d'una cunyada meua, que'm diuen qu'habita dins infern.

—I ¿que nom aquex germà de sa vos-tre cunyada? diu es jay.

—Axò es lo que jo no sé, diu En Juan. Axí es que'm farieu un gros favor si m'donaveu un camí

Jo, diu es jay, només vos puc donar ses entre-senyes d'infern. Vos n'anireu camí camí cap a ponent, i arribareu a topar un penyalar que fa una boca de cova disforja, ab unes grandioses barreres de ferro. Allò es infern. Tocau an aquelles barreres, i vos obrirán. Entrau, però ben alerta a arrambar-vos en-lloc! que tot flametja, i vos ne durieu qualche cremayonada que us

¹ La'm contá Na Rafela Calona, de So'n Serrera.

hi posarieu sa mà. Vos convidarán a menjar, pero vos jben alerta a tastar res! Vos ho mostrarán tot, i vos convidarán a durvosne una recordonsa; pero vos jben alerta a prendre res! Res heu de voler, en nn esser un'anellet que's dimoni més vey i més gros de tots du an es dit petit de sa mà esquerra. I, en tenir aquex anellet, estrenyeuli més que depressa, si la voleu averir. I jgordaulo bé de tot an aquex anellet! que vos ferá sortir qualsevol cosa de menjar que li demaneu, sols que li digueu: —*Anellet, jé lo que saps fer!*

Sobre tot, En Juan lo endemà, sol sortint se despedix d'aquell jayet i jde d'allà, camí camí, cap a ponent! Hora baxa de tot se troba devant un penyal que feya una boca de cova disforja ab unes grandioses barreres de ferro.

S'hi arramba, toca, i me surt un dimoni cucarell, ab un grandios banyam, una coa ben revinglada, es peus forcats com un gall, i treya foc p'es caixals.

—Qui demanau? va dir aquell dimoni, arrabassantse una bona mala cara.

—Es germá de sa meua cunyada!

diu En Juan mes retgirat qu'un cuc.

—I qui es aquexa cunyada vostra?

diu es dimoni cucarell.

—Sa dona des meu germá Toni, diu En Juan.

—I vos, diu es dimoni cucarell, que veniu de ses Arasses?

—No, diu En Juan, de ca's germá Toni.

—De manera, diu es dimoni cucarell qu'ab tauts de milions de condemnats com tenim aquí dins, ara hem d'anar a aclarir aont es aquex germá de sa dona des vostro germá Toni? (Com si si no tenguéssem res pus que fer noltros dimonis més que anar a aglapir germans de cunyades de papolomeos com vos, que parexeu agafat ab un ganbaner! Es que no sé com ja no vos he ponxit an aquex benyam meu!

Ara figuraus com devia estar el pobre Juan devant aquelles comendacions. Ses barres li havien pres es trot, i tot es seu cos tremolava com si li hagüés agafat es ball de Sant Vit; i a la fi li sortiren, a forsa de premudes aquexas paraules:

—Senyoret, jo no'm pensava haver fet tant de mal per tocar an aquexes barreres i demanar vos des germá de sa meua cunyada! (Jo vos asegur que, si no m'haguessen enviat, no seria vengut! Pero qu'ha de fer, si sa meua cunyada m'ha dit si voldria dur es present de matanses an es germá que diu que té a l'infern? Que m'havia de fer dolent, trobau?

—Un present de matanses a un qu'es a infern! diu es dimoni cucarell. I que l'ha de reprémer? Que vos figura que sa gent d'infern està per enforrar porquim? Ja tenim es foc que mos basta i mos sobra!

En Juan no sabia que li passava ni qu'ha de dir.

Aquell dimoni cucarell, llavo li enfloca:

—No res, entrau, i anirem an es dimoni més vey i més gros de tots, qu'es es qui comanda aqui dins, i ell ja dirà que s'ha de fer.

En Juan passa ses barreras; i còcou derrera aquell dimoni cucarell, ja s'afiquen per dins aquella cova disforja, i per endins i per endins. I heu de creure i pensar qu'aquexa cova s'entreforcava i se destrenava ab una partida de coves, formant un entranyellat ferest.

I a dreta i esquerra tot eran enfronts i auberjons com-e sols p'es condemnats; i es dimoni cucarell que li donava totes ses entresenyas.

—Veys, li deya, axò seràs jas des vostro germá Toni; i axò altre es de sa vostra cunyada; i axò altre es vostro, si no feys bonda.

E-hi havia sols ab un llit ab cobricel, márfagas, matalassos, llensols brodats, vánaves cotonades i coixins ab coixines de perfalà i flocadura, pero tot ben vermey, tot flama viva.

—I que son aqueys llits? demana En Juan.

—Son p'es nostros amics, diu es dimoni cucarell; per quells que mos van més ajuda i mos ayden a dur gent aquí dins. (Sabeu quins llits! (Provau ho d'ajeurevoshi, veureu que hi fa de bon jeure!

Se'n guardá com de caure En Juan de ferbo. Massa ell sentia sa calentor abrasadora, com s'hi acostà.

A la fi arriben an es dimoni més vey i més gros de tots, l'amo d'infern. Era com una torre de molí, tenia ses banyes com espigons d'arada, una coa com un rest de sinia, una boca com sa d'un forn de cals, una barbassa que li pegava p'es gneyoys, tota de foc, ab sos peus forcats com un' olivera d'aquelles més gruxades ab sos cimals coronats.

Ara figuraus com se degué posar el pobre Juan quant se va veure devant aquella ferista! (Qu'ha de fer aquesta de badar boca!

El dimoni cucarell va haver de fer la llengo, dient:

—L'amo, aquí vos present aquest malenat que diu que du un present de matanses per un germá de una cunyada seu, qu'aquexa diu que el tenim aquí dins. I com no dona pus claricia, i jo no coneix tal subiecte ni sé si es aquí ni a cap altra banda del mon, —el vos men perque digueu que n'hem de ter.

Es dimoni gros e-hi pensà un'estona, fins que diu an En Juan:

—Bé, i que n'estás segur qu'es aquí dins aquest germá de sa teua cunyada?

—Ni poc ni gens, diu En Juan. Jo era a matanses a ca's germá, i sa seu dona me va dir si li voldria dur es present an aquest germá seu, i no'm dona altra claricia, just qu'estava a infern; i jo, per no ferme dolent per qu'ra sa cunyada, e-hi vatx allargar es coll! Perque jo, com som un pobre que no tenc aont caure mort, i es meu germá no sap que s'ha de fer des diners, que los manetja a palades, —ja hu veu, senyor dimoni, a mi me tocava's creure.

Es dimoni gros, com sentí En Juan, va esclafir de riure, i se posa a dir:

—Ara hu veig tot. Axò es una farsa que t'ha feta sa teua cunyada, per que no li fesses cosa, es dia de ses matanses. Es segur qu'ets altres convidats li feyen més goig que no tu; devien anar ben vestits, devien esser gent més forrada que tu. I degué dir sa polissona estufada: —Llevemlomos de devant an aquest estrúmbol, que mos afronta! (Enviemlo ab una panera de concert aontsevuya! (sols que s'en vaja, i no mos fassa pus mal d'ups per aquí!

—Ja pot esser que sia axi, Senyor Dimoni! diu En Juan, sensa dexarli es trot ses seues barres, ni's tremolar tot es seu cos, con si tengués es ball de St. Vit.

Es dimoni gros notá's retjiró feres qu'En Juan duya, i diu an ets altres dimonis:

—Aquest homo testanetja; ha mester posar miques; feysli un poc de berenar, cosa saborosa. Sa questió es retornar.

Fet i dit, aquells dimonis planten una banqueta devant En Juan, li posen una rebassa derrera per cadira, i ja son partits a dur concert demunt sa banqueta: unes costelles de ca ervissenc sofregides; ses lleteroles d'una geneta, ses menudencies d'un corp, una mica de llom d'ase de guixer, fetje de mul frit ab metzines, cervell de dragó i d'escaravatera ab fel de cavall; i, per beure, un test de jerra ab pixat d'ego.

Figuraus quins uys devia fer En Juan devant tots aquells aguiats i aquell xerumbo. Lo poc que tastá e-huva haver d'escopir, que cuidá a fer sa moca.

Aquells dimonions no se'n porien venir qu'En Juan fés tant de nassos an aquells aguiats, qu'era lo qu'era romàs d'un grandios dinar qu'ha vien fet es dia abans que's dimoni gros feya ets anys. Vaja, era lo més saborós que's cuynier d'infern sabia aguiar, i que tots es dimoniots, dimoniassos, dimoniarros, dimonietxos, dimoneys, dimoniel los i dimonions se'n xuclaven ses arpes, i no's dits perque no'n tenen.

Com es dimoni gros va veure allo, s'esclama:

—Pero jres res de tan bon concert te piatxa?

—No hi ha homo! (senyoret! digue En Juan, que no s'aturava de fer: —jé! jé! jé!

Sobre tot, arriba a dir es dimoni gros, qualche cosa haurás de prendre, perque aquí tenim sa lley de qui entra aquí dins, no'm pot sortir, si no pren,

si no se'n du qualche cosa per recordansa.

Aquí En Juan se revest de coratje, i diu:

—Idò, secyor Dimoni, sa cosa que jo demán per durmenho per recordansa, es s'anellet que Vossa Infernal Majestat du an es dit petit de sa mà esquerre.

Com es dimoni gros sent axò, fa un tro com aqueys més esquerdats del cel, cridant:

—¡¡Maleit sia qui t'haaconseyada aquexa paraula!!! ¡¡Maleit!!! ¡¡Maleit!!!

I se treu s'anellet, i el tira p'es cap an En Juan, que l'amparà a l'aire, i ja li ha estret cap adefora, correys de quatres! (tant com en poria treure! (pegantse ab sos talons pe' ses anques!

Volgué la bona sort que topàs a ses barreres de sa boca d'infern; les obri ab una tirada ab tota sa forsa, i ja carmentes me valguen! i de d'allà! (carrera uberta!

(Seguirá.)

JORDI DES RECO

Vida del rey En Jaume II de Mallorca

X

Seguex sa feta del rey En Pere sobre lo de Sicilia.

No vos cregueu que fos el Rey de Mallorca tot sol que tengués mal de ventre lo queporia fer o deixar de fer el Rey d'Aragó ab tota aquella cosa que preparava. També s'hi acostà l'Infant En Sancho de Castella de part de son pare el rey N'Anfós X, oferint an el rey En Pere, com diu En Montaner (ib. c. XLV) «que 'n persona lo seguiria ab tot lo poder que hagués» ab trenta o coranta galeres de Sevilla ben «armades e aparelades». El rey En Pere li digué lo metex que an el Rey de Mallorca, que li agraià 's seus oferiments, pero que s'estimava més que, en lloc de seguirlo a s'exida, romangués per guardarli 's seus Estats, i que li comanava tota sa terra, axi com aquell que'll tenia en compte de fill» i «l'abrasá més de deu vegades». L'Infant de Castella se'n tornà tot gojós i satisfet a contarlo a son pare, que va dir que no hi havia «cor de senyor» «en el mon que's pogués comparar» ab el rey En Pere.

I heu de creure i pensar qu'aquest bo de rey En Pere, com més anava, més vela. Dexats el Rey de Mallorca i l'Infant de Castella, mos diu En Montaner (ib. c. XLVI) que «se'n anà per les marines regonexent totes les obres; e pensà d'ordonar que's faés bescuit a Çaragoça a Tortosa, e a Barcelona e a València, e feu venir a Tortosa molta civada e forment». «Tanta ne feu venir, que'n la ciutat de Tortosa no podria cabrer, ans feyen barraques e cases de fusta en que hu metien. E axi metex» trameté «ses cartes a tots aquells richs-homens de sa terra que volia qu'anassen ab ell; e que s'aparellassen de seguir lo viatge» ab tants de cavallers i ballesters i de peu. I oferia i donava a tots tanta moneda com havien mester. «E manà que negú no s'entremetés de viandes ne de vi ne de civada» perque ell en duria per tots, per tant com durás s'exida. «E açò feya lo senyor rey, per ço que no s'haguessen a entremetre sino dels arreus» des cos, cadaçú des seu, axò es, vestits de roba i de fort i armes, per «qu'anassen» tots «ben arreats». I llavo «ordoná que hi hagués «vint mila almugàvers, tots de la frontera». «Voleu sobre quina gent eren aqueys «almogàvers»? Idò escoltau s'altre gran cronista català En Des-Clot (c. LXXIX) que'n dona aquexes clarícies «Aquestes gents qui han nom Almugàvers son gents que no viven sino de fet de armes, ne no estan en viles ne en ciutats, sino en muntanyes e en boschs; e guerrejan tots jors (dies) ab Serrayns, e entren dins la terra dels Serranyos huna jornada o dues lladranyant e prenen dels serrans molts, e de llur haver; e de aço viuen; e soferen (sofreixen) moltes malanances que 'ls altres homens no porien sostenir; que bé passaran a vegades dos

jorns sense menjar, si mester los es; e menjarán de les erbes dels camps, que sols no s'en prehen res. E los Adelits que's guien, saben les terres e'l camins. E no aporten mes de huna gonella e huna camisa, sia estiu o i vernal; e en les cames porten hunes calses de cuyro, e als peus hunes avarques de cuyro. E porten bon coltell (tallant) e bona correja, e hun fogur a la cinta. E porta cascu huna llançà e dos darts, e hun cerró de cuyro en que aporten llur vianda. E son molt forts e molt lleujers per fugir e per encalsar».

També ordonà 'l rey En Pere, ens diu En Muntaner (c. XLVII), que's formàs un cos de «vuit mila ballesters de munt» i que «anassen mil cavallers, tots d'honorat paratje, ab ell, e molts ballesters de Tortosa e de Aragó e de Cathalunya e servents de maynades». «Que us diré? Que tant era gran lo aparelament, que tots los reys e els senyors del mon, axi chrestians com sarrahins, qui res haguesen en les marines, se guaytaven, e havien gran paor e gran dupta» cadaçú de que sa festa no se fés per ell, perque negú nat del mon sabia aont era qu'el Rey d'Aragó la volia pegar. Sa cosa s'arríba a posar tan couenta, que'l Papa metex envia a dir an el rey En Pere (Muntaner, c. XLVII) que 'l pregava que li digués qu'era que volia fer ab tant de preparatiu de guerra, i que le hi demanava perque «en tal lloc poria anar, qu'ell li faria socors de moneda e de perdonansa. E lo senyor rey» envià a dir an el Papa «que li grafia molt la sua profeta» (oferta), pero que no hu prengués tort si llavò com llavò no li destapava ses seues intencions, que més envant ja les hi destaparia i a les-hores «churia lloc la ajuda e la perdonansa». «E axi los missatjers tornarense ab la dita resposta al Papa, e com lo Pap» e-hu senti, digué: «Per cert, ma fe es qu'aquest serà altre Alexandri en lo mon!». Ab axò el rey de France i el Rey d'Inglaterra «e altres prínceps del mon» enviaren embaxades an es d'Aragó per l'estil de sa que li havia enviada 'l Papa; pero a tots dona sa metixa resposta. Res en pogueren treure en net.

(seguirà)

Nota bibliográfica

Einiges | über | Welt-Ausstellungen | Prag 1911 | Druck und Verlag von Heinr. Merey Sohn.—Un opuscle de 38 planes de 213 × 140 mm.

La Altesa Reyal i Imperial lo Sr. don Lluís Salvador Arxiduc d'Austria mos ha honrats enviantnos un exemplar d'aquexa obresa que acaba de donar a llum ab elemany bax des titol: *Qualque cosa sobre Exposiciones Universales*. Ja's sap que Sa Altesa tota la vida casi no ha feita altra cosa que viatjar i publicar llibres sobre es seus viatges. Axí resulta qu'es una autoritat en matèria d'Exposicions. Poques persones e-hi haurá que n'hajen visitades tantes i que les hajen visitades sempre ab un fi de cultura i de progrés. Lletgint aquest opuscle, se veu a la llesta que Sa Altesa en sap la prima d'axò d'Exposicions universals, nacionals, regionals, especials d'un ram o altre de s'activitat humana; i hi fa unes observacions i consideracions ben avengudes i plenes de seny sobre s'organisació, ordenació i disposició d'ets edificis de ses exposicions i d'aquestes metexes i de tot lo que fa referencia a elles, encaminat tot a lograr d'elles tots es fins de progrés i de cultura que's desitjen i an-e que obereixen. Agraim de tot cor a Sa Altesa lo Sr. Arxiduc d'Austria la fina atenció qu'ha tenguda ab noltrós i li donam s'ennora bona més coral d'aquexa nova obra ab qu'ha augmentat ayrosament el bell catàleg de les que té publicades, que'l fan benefici de les Lletres i de les Arts.